

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 De pertinentibus ad vim appetituum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

tradicientes reuincere: sed contradicentes melius reuincuntur rationibus, quàm autoritatibus. ergo magis oportet determinare quæstiones per rationes, quàm per autoritates.

RESPON. Dicendum, quod quilibet actus exequendus est secundum, quod conuenit ad suum finem. Disputatio autem ad duplicem finem potest ordinari. Quædam enim disputatio ordinatur ad remouendum dubitationem an ita sit, & in tali disputatione theologica maxime vtendum est autoritatibus, quas recipiunt illi, cum quibus disputatur, puta, si cum Iudæis disputetur, oportet inducere autoritates veteris testamenti. Si cum Manichæis, qui uetus testamentum respuunt, oportet uti solum autoritatibus noui testamenti. Si autem cum schismaticis, qui recipiunt uetus, & nouum testamentum, non autem doctrinam sanctorum nostrorum, sicut sunt Græci, oportet cum eis disputare ex autoritatibus noui, uel ueteris testamenti, & illorum doctorum, quos ipsi recipiunt. Si autem nullam autoritatem recipiunt, oportet ad eos conuincendos ad rationes naturales confugere. Quædam uero disputatio est magistralis in scholis non ad remouendum errorem, sed ad instruendum auditores, ut inducantur ad intellectum ueritatis quam intendit, & tunc oportet rationibus inniti inuestigantibus ueritatis radicem, & facientibus scire quomodo sit uerum, quod dicitur: alioquin si nudis autoritatibus magister quæstionem determinet, certificabitur quidem auditor, quod ita est, sed nihil sciētia, uel intellectus acquireret, sed uacuuus abscederet.

Et per hæc patet responsio ad obiecta.

QVÆSTIO X.

DEINDE quæsitum est de rebus pertinentibus ad uim appetitiuam.

¶ Et primo, De bonis.

¶ Secundo, De malis.

¶ Circa primum queruntur duo de martyrio.

¶ Primo, Vtrum aliquis absque perfecta charitate possit se ad martyrium offerre.

¶ Secundo, Vtrum sustinere martyrium pro Christo sit in præcepto.

ARTICVLVS XIX.

Vtrum aliquis absque perfecta charitate se possit martyrio offerre.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod aliquis absque perfecta charitate possit se martyrio offerre, quia super illud Psal. 113. Ideo dilexi mandata tua super aurum, & topazion, dicit glo. quod minima charitas plus diligit Dei legem, quàm miliaria auri, & argenti, & eadem ratione, quàm omnia temporalia: sed id quod minus diligimus, exponimus pro eo, quod magis diligimus. ergo & omnia temporalia, & etiam propriam uitam potest exponere pro Christo, qui habet minimam charitatem.

SED CONTRA. Si aliquis absque perfecta charitate potest se offerre martyrio, ergo pari ratione poterit martyrium sustinere absque charitate perfecta: sed hoc uidetur esse falsum, secundum illud Ioan. 13. Maiorem charitatem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis. ergo aliquis absque cha-

4. dist. 49. q. 3.
5. ar. 3. q. 2.
ad 7. & 22. q.
12. 4. o. de
martyrio.

ritate perfecta non potest se ad martyrium offerre.

RESPON. Dicendum, quod in operibus uirtutum duo sunt attendenda, scilicet id quod fit, & modus faciendi. Contingit autem idem factum, quod fit secundum aliquam perfectam uirtutem, fieri etiam non solum ab habente paruum uirtutem, sed etiam non habente uirtutem, sicut aliquis habens iustitiam potest facere aliquod opus iustum. Sed si attendamus ad modum faciendi, ille qui non habet uirtutem, non potest operari, sicut ille qui habet: nec ille qui habet paruum, sicut ille qui habet magnam, qui operatur facilliter, & prompte, & delectabiliter, quod non ita facit ille qui caret uirtute, uel qui paruum habet. Sic ergo dicendum est, quod hoc opus, quod est offerre se martyrio, uel etiam martyrium sustinere, potest facere non solum charitas perfecta, sed etiam imperfecta, & quod plus est etiam ille qui caret charitate, secundum illud Apostoli 1. ad Corinth. 13. Si tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam &c. Sed charitas perfecta hoc facit prompte, & delectabiliter, sicut patet de Laurentio, & Vincentio, qui in tormentis hilaritatem ostenderunt, hoc autem non potest facere charitas imperfecta, uel etiam ille qui charitate caret.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XX.

Vtrum pati martyrium propter Christum sit in præcepto.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod pati martyrium propter Christum non sit in præcepto. Minus enim uidetur quod homo det sua, quàm quod proprium corpus ponat, ut dicit Greg. in illa Homil. Ego sum pastor bonus: sed dimittere omnia sua propter Christum non cadit sub præcepto, sed sub consilio. ergo etiam exponere corpus suum martyrio non cadit sub præcepto.

SED CONTRA est, quod August. dicit 13. de ciui. Dei. Cum dictum est homini, Morieris, si peccaueris, non dicitur martyri, Morere, ne pecces: sed illud quod oportet nos facere ne peccemus, cadit sub præcepto. ergo mors martyrii cadit sub præcepto.

RESPON. Dicendum, quod aliquid cadit sub præcepto dupliciter. Vno modo absolute: alio modo secundum animi præparationem. Quia enim præceptum importat rationem debiti, illud absolute cadit sub præcepto, quod est debitum propter aliquod præexistens, sicut præceptum de honoratione parentum, uel de amando Deum. Sed quandoque contingit, quod id quod facit aliquid esse debitum, nondum præcessit, sed potest occurrere. Unde hoc cadit sub præcepto non absolute, sed secundum præparationem animi, ita scilicet ut homo habeat animum paratum ad faciendum illud, quod debitum redditur ex aliqua causa occurrente: & hoc modo exponit August. illa Domini præcepta, quæ ponuntur Matth. 5. Si quis percussit te in unam maxillam, prebe ei & aliam, quia scilicet si opus esset, & hoc exigeret salus aliorum, homo debet esse paratus ad hoc faciendum, & per hunc modum sustinere martyrium propter Christum, cadit sub præcepto, quia scilicet homo debet habere animum ita paratum ut prius permitteret se occidi, quàm Christum negaret, uel mortaliter peccaret. Et sic est relinquere bona propria cadit sub præcepto, quia debet esse paratus animus Christiani magis sustinere rapinam bonorum suorum, quàm Christi-

D. 177.
41.

num negare, vel mortaliter peccare.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QUESTIO XI.

DE PRIMO quaesitum est de actibus malis, scilicet de primis motibus.

Circa quos quaesita sunt duo.

- ¶ Primo, Vtrum primi motus semper sint peccata.
- ¶ Secundo, Vtrum in infidelibus sint peccata mortalia.

ARTICULVS XXI.

Vtrum primi motus semper sint peccata.

AD PRIMUM sic procedebatur. Videtur quod primus motus semper sit peccatum. Dicit enim Mag. 2. di. secund. libri sententiarum, quod tentatio a carne non potest esse sine peccato: sed quando cunque est primus motus, est tentatio a carne, ergo primus motus non potest esse sine peccato.

SED CONTRA est, quod ad Roman. 6. super illud, Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, dicit glossa. Non prohibet concupiscentiam quae vitari non potest: sed illud quod non potest vitari, non est peccatum. ergo concupiscentia, quae est primus motus, non est peccatum.

RESPONDEO. Dicendum, quod motus importat inclinationem quandam ad terminum, quae quidem inclinatio pertinet ad appetitum in humanis actibus. Est autem in homine triplex appetitus. Vnus quidem naturalis, secundum quod vis appetitiva pertinet ad animam vegetabilem, sicut & vis digestiva, & expulsiua, & retentiva. Secundus appetitus est sensualitatis, qui mouetur secundum apprehensionem sensus. Tertius appetitus est voluntatis, qui mouetur secundum iudicium rationis. Peccatum quod habet rationem culpa: de quo nunc loquimur, non potest esse nisi in actu voluntario, qui scilicet est aliter in potestate peccantis: actus autem appetitus naturalis non subiacet imperio rationis, sicut nec actus aliarum potentiarum vegetabilis animae, & ideo in actu talis appetitus non potest consistere culpa: sicut quod homo esuriat, vel sitiat absque culpa est, & idem dicendum est in alijs hominibus. Sed actus appetitus sensitiui subiacet imperio rationis, quia ratio praeueniens ipsum potest eum imperare, vel et impedire: & ideo talis motus potest iam habere rationem culpa: & si sequatur iudicium rationis, poterit etiam esse peccatum mortale, sicut & motus exteriorum membrorum imperati a ratione. Si autem praeueniat iudicium rationis, est quidem a peccato, si tendat in aliquid illicitum, quia in potestate hominis fuit ipsum cohibere, est tamen veniale peccatum & leuissimum, ut patet per Aug. 12. de Trin. & hoc dicitur primus motus peccati: motus autem superioris appetitus, id est, voluntatis, consequens iudicium rationis, iam potest esse peccatum mortale.

PRIMUM ergo concedimus.

AD SECUNDUM dicendum, quod concupiscentia non potest sic vitari, quod nullus concupiscentiae motus surgat, quia dum resistitur uni, insurgit alius: possunt tamen vitari singuli, & ex hoc quilibet habet aliquid de ratione peccati, licet non habeat rationem perfecti peccati, quod est peccatum mortale.

ARTICULVS XXII.

Vtrum primi motus in infidelibus sint peccata mortalia.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur quod primi motus in infidelibus sint peccata mortalia, quia sicut Ansel. dicit in lib. de gratia, & lib. arb. Eos qui non sunt in Christo Iesu, sequitur damnatio, si sentiunt concupiscentiam, etiam si non consentiant: sed sentire concupiscentiam, est habere primum concupiscentiae motum, ergo infideles, qui non sunt in Christo Iesu, peccant mortaliter, secundum primos motus, quia damnatio non debetur, nisi peccato mortali.

¶ 2. Praet. Quilibet homo debet habere originalem iustitiam, secundum quam concupiscentia reprimetur: sed contra hoc debitum est quilibet concupiscentiae motus, ergo quilibet concupiscentiae motus est peccatum mortale. Omne enim, quod est contra debitum, habet peccati mortalis rationem.

SED CONTRA. Quanto est gradus altior, tanto est casus grauior: sed altior est gradus fidelis, quam infidelis. cum ergo primi motus fidelium non sint peccata mortalia, multo minus primi motus infidelium.

RESPONDEO. Dicendum, quod primus motus, sicut dictum est, est motus sensualitatis praeueniens deliberationem rationis: eadem autem natura sensualitatis est, & rationis in fidelibus, & in infidelibus. Ad naturam autem sensualitatis, & rationis pertinet, quod motus sensualitatis, qui est absque deliberatione rationis, non possit esse peccatum mortale: quia peccatum mortale est, quod consistit in auersione a Deo, ad quem conuerti non potest homo, nisi per rationem, & per consequens auersione a Deo, quae constituit peccatum mortale, non potest esse, nisi in ratione, ut patet per Aug. 12. de Trin. & ideo dicendum est, quod primi motus infidelium non sint peccata mortalia, sed venialia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod dictum Anselmi dependet ex verbo Apostoli, qui concludit ad Roman. 8. quod nihil est damnationis his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. Videtur ergo, quod his, qui non sunt in Christo Iesu, sit aliquid damnationis, etiam si non secundum carnem ambulent motibus carnis consentientes, alioquin nihil plus haberent hi, qui sunt in Christo Iesu, quam alij. Est ergo aliquid damnationis his, qui non sunt in Christo Iesu, si sentiunt motus carnis, quamuis non consentiant, quod quidem qualiter sit intelligendum, ex processu Apostoli apparet. Praemisera enim reparationem gratiae inchoata esse in his, qui sunt in Christo Iesu quantum ad mentem, licet non quantum ad carnem. Praemisera enim. Ego ipse mente quidem serui legi Dei, carne autem legi peccati. propter legem fomitibus, quia adhuc manet in corporis membrum. Ne ergo hi, qui sunt in Christo Iesu, viderentur adhuc primum damnationi subiacere propter fomitibus motus, concludit Apostolus, quod nihil est damnationis his, qui sunt in Christo Iesu, si non secundum carnem ambulant, quia damnatio originalis peccati soluta est per gratiam Christi, quamuis actu remaneat fomes peccati: damnationem vero actualis peccati non incurrunt, quia non ambulant secundum carnem. In infidelibus vero

Quodlib. S. Tho. D 4 manet